

Prenumerationspris:

1/1 år Ekr. 2:—
 1/2 " " 1:—
 1/4 " " 0:50

Estlandssvensk tidning

Utgivare: Svenska Folkförbundet.

Redaktör: N. Blees, Rütli 3, Tallinn.

Pre. pris till utlandet:

1/1 år Ekr. 3:—
 1/2 " " 1:50
 1/4 " " 0:75

Sveriges utrikesminister till Balticum.

Herr Sandler kommer.

Litet förhistoria till den svenske utrikesministerns besök.

Omkring slutet av 1840-talet uppstod i Danmark inför det alltmör framträdande tyska hotet en strävan efter närmande till de övriga skandinaviska länderna — den dåvarande unionsstaten Sverige-Norge. Denna strävan motogs med varmaste känslor i dessa länder och snart flammade den rörelse, som så småningom fick namnet Skandinavismen.

Någon nämnvärd praktisk betydelse fick emellertid aldrig denna Skandinavism några praktiska resultat hade den knappast utomen handfull svensk-norska krigsfri-villiga och de militära förberedelser, som Sverige 1848 gjorde att vid behov komma Danmark till undsättning. Därhän kom det emellertid aldrig, ty den gången redde danskarna upp sin tyska fara på egen hand. Skandinavismens enda synliga resultat under de närmaste åren blev en intensiv skaldeyra, en massa interskandinaviska studentmöten med tal, festande och hurrarop. Några som helst påfrestningar av den råa verkligheten skulle denna nordiska broderörelse dock aldrig bli mäktig, ty då den tyska faran åter stod upp vid Danmarks gräns, vädjade det betryckta lilla landet förgäves till sina grannars hjälp. Danmark förlorade 1864 Sleswig-Holstein och Skandinavismen blev till sin egen skugga för att slutligen kvarleva blott i några gamla frivilliga krigsveteraners och sargarglada studenters hjärtan.

Den svensk-norska unionens ettriga stridigheter kom den lyriska skandinavismen att efterträdas av ett slags smålömsk interskandinavisk misstänksamhet, vilken så småningom ledde till unionsbrottet 1905 med därtill hörande krigsstämning.

Efter kriget höll detta interskandinaviska samgående i sig, och inom folkförbundet lyckades de tre nordiska länderna komma att framstå som ett slags skandinavisk enhet. Åtskilliga inbördes avtal träffades som garantera freden och undelätta interskandinaviska förbindelser, och som förde de tre länderna varandra närmare än de kanske någonsin varit sedan Kalmarunionens dagar.

Efter världskrigets slut började ett slags ny och förstörad Skandinavism uppstå. En strävan att få även andra stater i Nordeuropa att ansluta sig kring vissa gemnesamma intressen. I första hand gällde detta det nu fria Finland, det gamla danska lyderlandet Island, som lyckats förskaffa sig en friare ställning, samt så småningom också de forna Östersjöprovinsernas nya stater, i viss mån även Lithauen. Denna strävan till allmänt nordiskt närmande hade länge knappast mer än idéell natur — man drömde om något slags kulturellt samgående mellan de skandinaviska

folken och deras utlöpare — ett slags kulturell union som skulle sträcka sig över den skandinaviska världen och det transbaltiska området som en gång hört till det politiska Storsverige och vars folk i mer eller mindre mån haft kännning av svenskskandinavisk kulturtradition.

I någon mån fick denna strävan efter samgående vissa inslag av praktiskt liv — avtal och förbindelser betr. vissa gemensamma intressen, särskilt mellan Sverige-Finland, blott obetydligt mellan Sverige-Skandinavien och de baltiska randstaterna.

Någon reell betydelse lyckades dessa knappast skönjbara konturer till ett praktiskt förverkligande av "den nordiska enhetstanken" aldrig få — icke ens beteckningen lyckades man få klar och av alla godtagen.

Sveriges ytterst försiktiga och föga aktiva utrikespolitik avböjde alla försök till bindande överenskommelser med östra östersjöstranden, som kunde tänkas skola komma att medföra några som helst förpliktelser från Sveriges sida mot de ännu ej alltför fast fotade statsbildningarna på det forna zarrikets västra utmarker.

Den som under årens lopp med uppmärksamhet följt vad man kunde kalla "den nordiska enhetstankens historia" alltsedan krigets slut, kan knappast undgå att komma till den övertygelsen, att ett sammangående mellan

En annons i Kustbon bidrager också till att föra de olika östersjösträndernas svenskar närmare varandra.

nordens småstater icke har utsikt att realiseras innan förhållandena mellan Sverige och Finland så ordnats att en spricka uppe vid Torne älv ej längre är tänkbar. Först i den mån ett verkligt och hållbart samförstånd mellan Sverige — Finland blivit otvetydigt kan man hoppas att de nordiska småstaternas västra och östra grenar skola ha utsikt att med tiden växa samman till ett slags samgångspolitik av verklig styrka. En ärlig vilja härtill synes dock redan denna vår växa fram.

Denna efterkrigstidens Skandinavism och dess skugga framåt — ett nordiska småstatsförbund — torde väl närmst ha sprungit fram på grund av de stora maktomkastningar världskrig och revolution medförde. Den nordiska världen blev i viss mån hängande i luften — förhållandena i Europa stabiliserade sig så långsamt, att det dröjde innan man fick det verkliga maktläget kring Östersjön riktigt klart för sig.

Så småningom började Ryssland tillfriskna och gjorde anspråk på att bli betraktat och behandlat som fullvärdig stormakt. Den ryska faran stack åter upp huvudet, och 1919 års statskapelser började framstå som ej så alldeles grundade för tid och evighet. Polen hjälptes kraftigt på traven av de forna segrarstaterna — man behövde en buffertstat i öster — möjligheten av ett ryskt nederlag i Yttersta östern kom faran av ökat ryskt tryck åt väster att åter bli aktuell. Runt kring Östersjön fick man känslan av att något måste göras för att garantera framtiden.

Det sista året har gjort denna känsla ytterst förnimbar. Den ena efter den andra av det sovjetistiska Rysslands forna fiender ha nödgats uppge sitt motstånd och Sovjet uppträder numera med ord och gester som tydligt visa, att denna stat har för avsikt att på högst beslutsamt sätt taga del i östersjövärldens framtida utformning.

Denna från Sovjet utgående östersjöpolitik är i förälskat minne för att åter behöva framläggas. Rysslands traktatsträvanden tala sitt tydliga språk. Det finnes f. n. ingen stat i Europa som kan tillåta sig att annat än med hövlighet och hänsynsfullhet upptaga behandlingen av alla från öster kommande förslag.

Mot denna bakgrund får man

betrakta svenske utrikesminister Slanders om några dagar väntade besök under hans baltiska rundresa. Det är första gången som det officiella Sverige visar tydliga tecken på vilja till en de nordiska staternas gemensamma väg i det praktiska livets frågor.

Man får hoppas att Excellensen Slanders resa kommer att bära positiva frukter. Vilka dessa möjligen kunna bli tycks det för tidigt att yttra sig om. T. v. gäller det väl blott en orientering, en inventering av de faktorer man ev. kan ha att räkna med.

Herr Sandler är en välkommen gäst — han representerar ett land som Östersjön runt hälsas välkommet tillbaks ut i europeisk utrikespolitik.

Alltjämt ligger en dimma över Östersjön. Men den börjar klarna, Och i den svenske utrikesministerns besök vill man gärna se ett tecken att landkonturerna åter börja skönjas genom diset.

C. M.

Senaste Runödonationen.

Som i senaste numret av Kustbon under „Varjehanda“ i korthet omnämdes, har nyligen avlidne grosshandlaren Gustaf Carlberg i Stockholm i sitt testamente tilldelat Runö 1000 kr. om året som bidrag till en sjuksköterska för ön.

Som bakom denna årsränta ligger ett kapital av minst 20.000 kr. betyder anslaget den största gåva, som hittills kommit estlandssvenskarna till del.

Gustaf Carlberg, som vid sin död efterlämnade över 11 millioner kr. var en donator av stor och förnämlig stil. Han lät aldrig stöta i trumpet för sig och hans hjälp blev aldrig en genväg till personliga utmärkelser. Han lät som givare ej gärna den vänstra handen veta vad den högra gjorde, och även i Estland blev under hans livstid mycken nöd hjälpt under uttryckligt villkor att det ej basunades ut.

Kustbons redaktion sänder en varm tanke till en fin och nobel svensk mans grav.

Svensk kyrkokonsert i Hapsal.

Lördagen den 5 Maj gav fru Helga Blees konsert i Hapsals slottskyrka ledsagad på orgel

Prenumerera på Kustbon före avresan till Estland. Ni hinner då bli litet orienterad över land och folk, och sedan Ni själv lärt känna landet har Ni till årets slut nöjet att i Kustbon kunna följa med de viktigaste tilldragelserna i Estlands utveckling. All prenumeration sker på posten. All korrespondens adresseras blott: Kustbons red. Rütli 3, Tallinn.

av musikdirektör Holmquist från Sverige.

Det Julivarma vädret hindrade tyvärr konserten att bli en med den konstnärliga prestationen likvärdig publikframgång.

Giv fruktträna vatten. Dagligen och stundligen suga rötterna ur jorden vatten med näringen tiotusental liter under en växperiod, som sedan via bladen avgår i luften i gasform. När grundvattenytan på våren som sig bör sjunkar blir tillgången på vatten för knapp, vilket hos äppel- och andra frukttränor visar sig däri att en stor del av den unga karten faller ned. Detta kan förhindras, om man under pågående blomning eller omedelbart efter vattnar träna. Med järnspett slår man hål i jorden under kronans yttersta grenar och håller vatten i dem — men rundligt, 200-400 liter per träd. Vid uthållig torr väderlek bör denna procedur en gång upprepas. Det ger inte blott flera äpplen utan en större saftigare och smakligare frukt.

E—d.

Gödsla fruktträna, ty jordens egna förråd på växtnäring äro ej obegränsade som många fruktodlare synes tro. Betänk vilken påfrestning redan den årliga blad- och blomskruden är. Väntar man jämväl frukt, måste näring tillföras, men det är då ej nog med att gödsla närmast stammen å

den lilla kupa odlaren måhända grävt upp för att freda sitt samvete. Här medför gödsling ingen nytta. Jorden bör uppgrävas kring trädet så långt träkronan når och därutöver så långt att den öppnade jordarealen är $1\frac{1}{2}$ ggr så stor den areal kronan täcker.

Har man tillgång på stallgödsel nedgräves sådan (dock ej djupt) om hösten eller om våren i god tid beräknat till 300 kg. per 100 m. i kvadrat. Hälften av denna mängd kan gärna utbytas mot konstgödsel eller 2 kg. kalisalt, 2 kg. superfosfat och 1 chile-eller kalksalpeter. Gödseln strös företrädesvis mot den yttre omkretsen av den uppgrävda cirkeln.

I brist på stallgödsel kan enbart konstgödsel användas med 4 kg. kalisalt (40%) 4 kg. superfosfat och 2 kg. salpeter per 100 m. i kvadrat.

E-d.

Lammantalens inverkan på fårskötselns ekonomi.

För att åskådliggöra vilket inflytande antalet lamm har på fårskötselns ekonomi meddelas här nedan en kalkyl. Den härstammar visserligen från Finland och prisen äro angivna i finska mark men framträder dock månglammighetens värde för ekonomin.

Liten tacka med 1 lamm.

1,8 kg. ull à 20.—	36.—
Lammproduktion 20 kg. lev vikt	
35% kött = 7 kg. à 6.—	42.—
1 st. lammskinn	10.—
0,7 kg. lammull	14.—
Såma fmk:	102.—

Stor tacka med 2 lamm.

3 kg. ull à 20.—	60.—
Lammproduktion: 2 lamm à 30	
kg. 45% kött = 26 kg. à 6.—	153.—
2 lammskinn à 10.—	20.—
2 kg. lammull à 20.—	40.—
Såma fmk:	273.—

Stor tacka med 3 lamm.

3 kg. ull à 20.—	60.—
Lammproduktion: 3 lamm à 30	
kg.; 45% kött = 44 à 6	264.—
3 lammskinn à 10.—	30.—
3 kg. lammull à 20.—	60.—
Såma fmk:	414.—

Ängar och betesmarker befrias från stubbar medelst salpeter. Förfarandet är följande: Med en vid timmermansborr borras ett omkr. 40 cm. djupt hål i stubben. En stark lösning salpeter ihålles och öppningen tillslutes med en kork. Verkställes detta om våren, avlägsnas korken följande höst, hålet fylles med fotogen som antändes. Stubben brinner nu ut till rotpetsarna och askan sås ut över marken.

Varjehanda.

Smörpriset i Estland har av regeringen f. o. m. 16. Maj — 16. Okt. nedsatts från nuvarande 1,50 till 1,10. Från 16. Okt. — 1. Maj till 1,30. Intill nästkommande 16. Juni medges dock ett pris om 1,20. — Åtgärden är vidtagen då smörpriset på världsmarknaden åter sjunkit avsevärt och staten ej har råd att vidare betala den tynande exportpremie, som eljest skulle uppgå till ungefär 6 mill. kr. medan blott 2 mill. finnas tillgängliga för detta ändamål.

Det estniska Frihetskorset firade på Kristi Himmelfärdsdag sitt 15-årsjubileum med parad och stora festligheter i Tallinn.

En hel del äldre militärpersoner ha av statschefen beviljats avsked med pension.

En grupp polska politiker och militärer ha under några dagar avlagt besök i Estland och mottagits med stora hedersbetygelser.

Svenske utrikesminister Sandler har per flyg anlänt till Helsingfors och mottagits med brukliga festligheter.

Mot Österrikes Herr Dollfuss ha företagits upprepade attentat, bl. a. har en järnväg han skulle befara underminerats med bomber.

I **Fjärran Östern** tycks en fruktansvärd fara för den vita världen vara under uppsegling. Det påstås att Japans Kinapolitik numer går ut på fullständigt herravälde över detta land. Planen betyder skapandet av en gul stormakt om närmare 500 mill. själar inom världens på natur-tillgångar rikaste trakter.

Belägringstillstånd i Lettland.

Natten kl. 12 mellan den 15 och 16 maj förklarades hela Lettland i belägringstillstånd. Nästan alla funktionärer i ledarställning inom socialistiska och fascistiska partien ha häktats. Premiärminister Ulmanis har i ett upprop meddelat landet orsakerna till regeringens åtgärder. Det har varit för att förhindra en hemlig sammansvärjning mot rådande författning.

Svensk- finska S:t Mikaelsskyrka

Pingstdagen högmässa kl. 11 f. m. i Tallinn. Pöhl.

Söndagen den 3 juni högmässa med nattvardsgång i Hapsal Nattvardsungdom. Danell, Pöhl.

Döpta: Erik Voldemar Gunnar Kokk — Nargö. Alfred Gunnar Luther — Nargö.

Vigda: Richard Berg, Lovisa Neufeld — Tallinn.

ÖBERGS FILAR

GODA FILAR

A-B „EESTI AGA“

Tallinn, Ryssgatan 11-a. Tel 441-33.

FABRIKATION:

av syr- och acetylgaser.

FÖRSÄLJNING

av svets-, skär- och lötbrännare, alla reservdelar samt diverse metaller och pulver därtill.

ACETYLENGAS, STRÅLKASTARE OCH SIGNALAPPARATER.

SKOLA FÖR SVETSARE.

Sjö- och gyttjebad**HAPSAL (Haapsalu)****Bästa och billigaste sommarvistelseort.**

Kurkapellet under ledning av dirigent
JOH. SIMM, Dorpat.

Reumatism, ischias, nervsmärtor, kvinno-
sjukdomar, åderförkalkning i första stadiet.

Övet 100 år uppskattade gyttjebad, moderna
inpackningar med hjärtstärkning, elektro-
gyttjetherapie, kolsyre- och andra hälsobad.

**Närmare uppgifter genom
Kurförvaltningen Haapsalu.**

Kuresaar**(Arensburg på Ösel)**

Säsong 1 juni — 10 september.

Radiohaltig gyttja mot gikt, skofler, bentu-
berkulos, alla slags hud-, nerv-, kvinno- och barn-
sjukdomar m. m. Kolsyre-, syre-, tallbarr-, elektr-
och sjöbad. Tre stora badanstalter under fram-
stående läkare.

Härligt klimat, lugnt och billigt. Förstklassig
plage. Mångsidigt nöjesliv, dagliga konserter i
parken och på plagen. I kursalongen konserter, tea-
ter- och kvartettkvällar. All slags land- och vatten-
sport. Omfattande fiske i salt och sött vatten.
Goda båt-, tåg- och buss- förbindelser. Närmare
genom.

Linnavalitsus, Kuresaar.

Fördelaktigast, intressantast och billigast
tillbringas sommaren i

**Hungerburg
(Narva-Jõesuu)**

Naturskön sommarvistelseort. Ypperlig bad-
strand. Över 700 möblerade och inredda villo
att hyra. Modern kurhusbyggnad. Kons ter
sport, Dr. Saltsmanns och Hüenes gyttje- och
vattenbad. Pensionat. Intressanta historiska se-
värdheter i Narva och omgivning.

**Er hälsa stärkes av sol,
luft och vidgad synkrets.**

Tillbringa sommaren i Hungerburg!

Närmare genom

Suvitusbüroo, Narva-Jõesuu,
Poska 27, tel. 9

**Tillbringa semestern i
PÄRNU!**

Estlands vackraste havsbadort.
Underbar plage.

Modern vattenbehandling. Gyttje-,
kolsyre- och andra hälsobad,

Framgångsrik behandling av gikt,
podager, kvinno-sjukdomar, hjärtfel etc.
Omfattande nöjesliv. Symfonikonserter.

Billig helpension, billiga rums- och
"per gång" - priser.

**Närmare genom „Supelinspektor“
(Badinspektören) Pärnu.**

ESTLANDS ZÄNDSTICKSMONOPOL
Tallinn, Frihetsplatsen 5. Tel. 427-91

FÖRSTA INHEMSKA
FÖRSÄKRINGS - AKTIEBOLAGET

EESTI LLOYD

GRUNDAT ÅR 1919

REVAL, LÄNGGATAN (PIKK) 11
EGET HUS. TEL. 430-08, 448-94.

**Liv-,
brand-,
olycksfalls-,
inbrotts-,
glas- &
transportförsäkring.**